

Săpăturile arheologice de la Ostrovu Mare — Porțile de Fier II

Săpăturile de salvare de la Ostrovu Mare¹, comuna Gogoșu, județul Mehedinți, au continuat și în 1979² urmărind a ține pasul cu ritmul impus de constructorii Hidrocentralei Porțile de Fier II, lucrându-se în mai multe puncte. Între acestea se află și așezările epipaleolitice de la km fluvial 873 și 875, de tip Schela Cladovei.

La km fluvial 873 situat în partea de V a localității s-au deschis două secțiuni S V—VI amplasate tot în lungul malului Dunării în aval de cele din anii precedenți. Ele s-au efectuat în intenția de a vedea cit se întinde spre S așezarea.

În situația stratigrafică au apărut unele elemente noi. S-a constatat că în locurile mai înalte din partea de S stratul de argilă nisipoasă — cu două orizonturi — lipsește sau este foarte slab dezvoltat. În stratul care-l suprapune, aparținând culturii Schela Cladovei, de origine eolian-fluviatilă, cele două nivele de locuire sînt întrerupte de un orizont steril arheologic în aceste locuri.

În orizontul superior al stratului de argilă nisipoasă, în Secțiunea V — vecină cu Secțiunea IV —, nu s-au mai găsit materiale epipaleolitice. În orizontul inferior al stratului eolian-fluviatil care-l suprapune a fost dezvelită o interesantă locuință cu vatră de foc de formă circulară pavată cu pietre de riu — fapt deosebit de important pentru clarificarea evoluției culturii Schela Cladovei. Această descoperire dă posibilitatea comparării acestui tip de vatră cu cele descoperite la secțiunile de la noi³ sau de pe malul jugoslav⁴. Pe vatră, în jurul său cit și în locuințele din nivelele superioare s-au descoperit numeroase unelte și arme din corn de cerb, os și piatră. Între acestea interesant este un pumnal de os cu tăiș dublu.

În Secțiunea VI-a stratul din epoca fierului este străpuns de un semibordei cu cuptor gospodăresc. Cuptorul era zidit din pietre de riu și lipit cu lut. Din bordei s-a recuperat

material ceramic lucrat cu mîna sau lucrat la roată din specia cenușie.

La km 875 săpăturile au continuat urmărind problematica anului precedent prin adîncirea sau extinderea secțiunilor începute mai din primăvară de colegul G. Crăciunescu de la Muzeul Porților de Fier din Drobeta-Turnu Severin, care se ocupă de problemele locuirii din secolele XIII—XIV. S-a lucrat în Secțiunile I, VI și X.

Rezultatele din anul acesta nu au pus probleme care să fie de natură să schimbe stratigrafia locuințelor de aici, ci din contra, o confirmă. S-au făcut observații de amănunt. Locuirea epipaleolitică de tip Schela Cladovei suprapune un strat de argilă mîloasă de culoare cenușie care la rîndul său s-a depus peste prundișul de plajă cu un microrelief relativ accidentat⁵. În denivelările naturale ale plajei, deasupra prundișului, argila este mai mîloasă constituind un microorizont subțire de culoare negricioasă din cauza acumulării de oxizi fero-manganici. Locuirea epipaleolitică de tip Schela Cladovei este conturată în depunerea eolian-fluviatilă de culoare cenușiu-negricioasă sau cenușiu-maronie — sau cafenie, în funcție de intensitatea de locuire. În afara așezării stratul corespunzător are o culoare cenușie-maronie. Primele două nivele ale stratului cultural Schela Cladovei aparțin unor etape în care se cunosc vetre de foc de formă rectangulară, mai mari sau mai mici, cu bordură de piatră corespunzătoare epocii de înflorire a acestei culturi în vreme ce nivelul superior corespunde unei etape finale în care apare ceramică, iar alături de vetrele de foc cu bordură de piatră apar vetre cu bordură din pămînt ars. În acest orizont își fac apariția primele topoare și dălțițe din piatră precum și brăzdarele din piatră făcute din bolovani de riu prin șlefuire. În săpăturile din anul acesta au fost dezvelite locuințe noi, precum și un bogat inventar de unelte de silix, cuarț, corn de cerb, etc. Între acestea se remarcă o piesă de os

Fig. 2. Ostrovu Mare-Portile de Fier. 1 vatră de locuință din stratul epipaleolitic I de la km 875; 2 vatră de locuință de la km 873 nivelul 1, aparținând culturii Schela Cladovei.

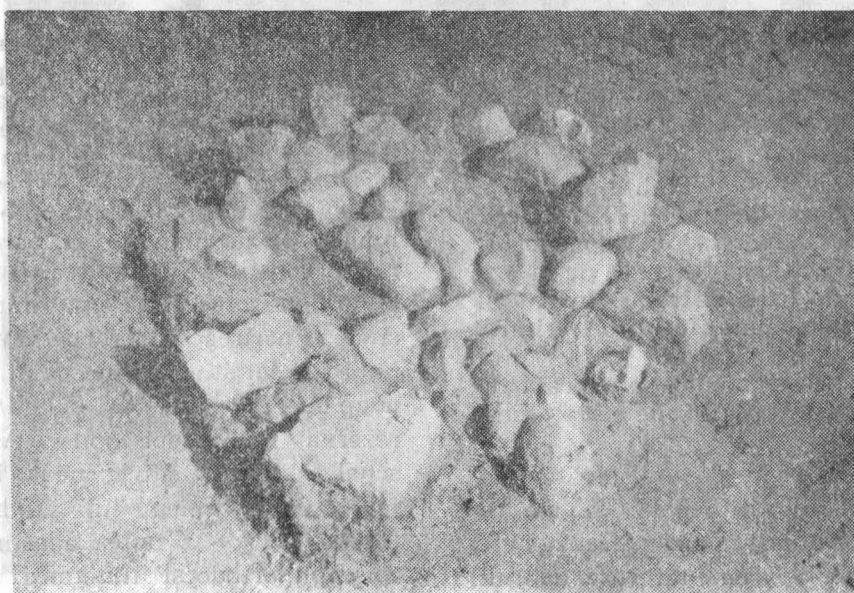

Fig. 1. Ostrovu Mare-Portile de Fier. 1 vatră de locuință din stratul epipaleolitic I de la km 875; 2 vatră de locuință de la km 873 nivelul 1, aparținând culturii Schela Cladovei.

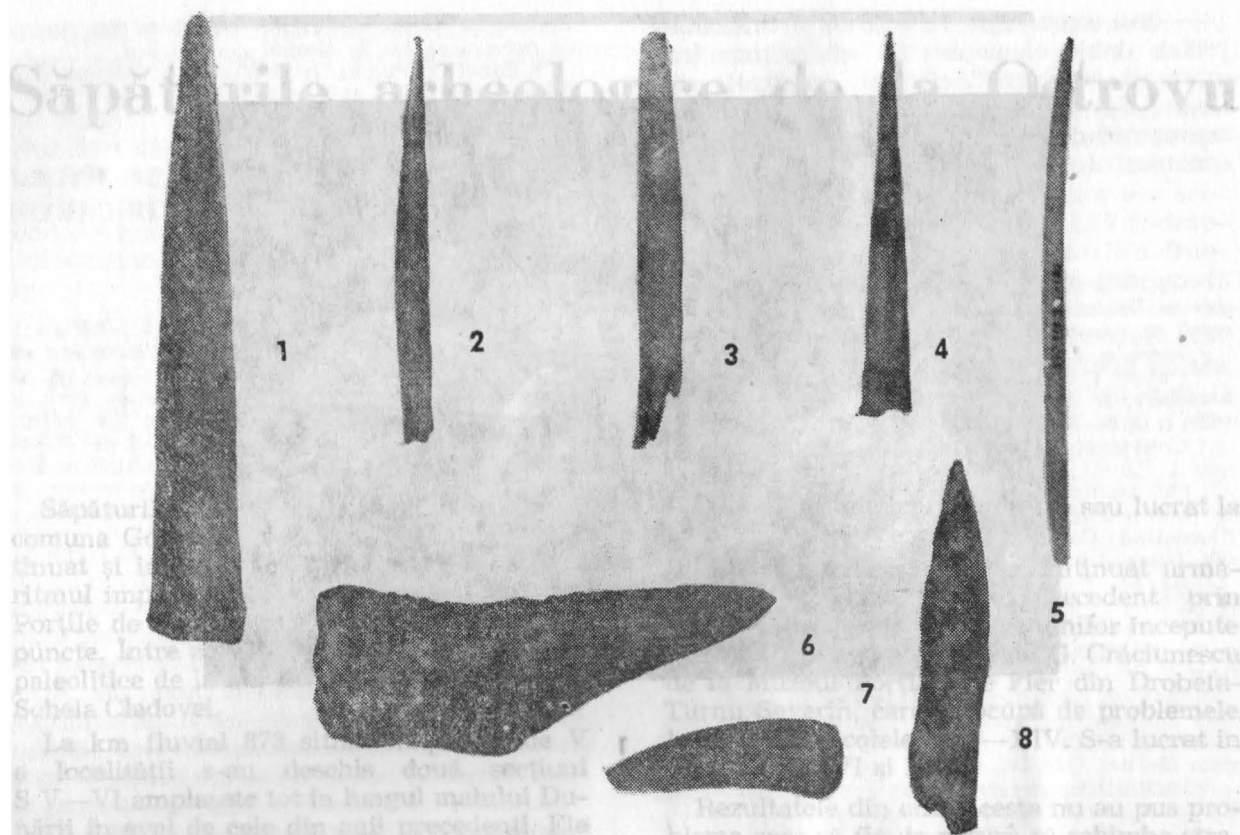

Fig. 2. Ostrovu Mare-Portile de Fier. Arme și unelte aparținând culturii Schela Cladovei; 1—3 pumnale de os descoperite la km 873; 4—5 vîrfuri de săgeți de os de la km. 873; 6—7 săpăligi din corn de cerb de la km 873; 8 pumnal de os de la km 875.

fragmentară decorată cu motive geometrice în rețea, triunghiuri, benzi hașurate și cruci răsturnate, elemente pe care cultura Schela Cladovei le transmite ornamentării ceramicii neoliticului.⁶

Pe malul apei se aflau, dezvelite parțial de apă, și două locuințe din secolele XIII—XIV din care noi am recuperat două monede bizantine tăiate, o cataramă de curea de bronz, și un fragment de cuțit de bronz (eventual pumnal). Monedele tăiate de bronz imită unele de argint corespunzătoare momentului de criză politică și economică provocată de cucerirea Constantinopolului de către cruciați (1204—1261)⁷.

Ca observații de ordin general menționăm faptul că așezarea de tip Schela Cladovei se întinde pe plaja Dunării în apropierea nemijlocită a apei într-o vreme în care debitul apei Dunării era mai redus decât în vremea noastră. Așezarea de secolele XIII—XIV era situată tot pe malul apei, tot într-o vreme cînd Dunărea avea un debit scăzut. Perimetrul locuirii era mai mare decât în epipaleolitic și numărul indivizilor care alcătuia comunitatea putea fi mai numeros. În partea de E

a așezării se afla cimitirul amplasat pe un loc mai înalt — o dună de nisip — unde trebuie să fi fost și biserica. Probabil că această așezare a cunoscut o oarecare prosperitate, demonstrată de dimensiunile mari ale locuințelor de tip bordei —, uneori cu cuptor refăcut — atestînd o durată de locuire mai lungă⁸. Un argument în favoarea acestei păreri îl constituie întinderea mare a cimitirului și densitatea mare a mormintelor precum și descoperirea printre cei înmormîntați a unui schelet stînd pe un scaun (banchetă) de nisip în capul oaselor, ritual de înmormîntare rezervat numai episcopilor. Asupra acestui schelet s-a găsit și o monedă bizantină skifată din vremea lui Andronic al II (1281—1295). Ar putea aparține unuia din episcopii ortodocși itineranți cunoscuți în această epocă.

Luete în ansamblu, cercetările efectuate de noi aici atestă încă odată rolul pe care l-au avut locuirile pe malul Dunării în istoria dezvoltării culturilor materiale și a schimburilor materiale și spirituale de-a lungul istoriei.

A dark, grainy, black and white photograph showing a close-up of a textured surface, possibly a rock or a piece of wood, with a rough, uneven appearance. The image is very dark and has a high level of contrast, making it difficult to discern specific details. The texture appears rough and irregular, with various shades of gray and black. The overall composition is abstract and focuses on the tactile quality of the surface.

Stations, n.
judetului Mehedinți
3758
3759
3760
3761
3762
3763
3764
3765
3766
3767
3768
3769
3770
3771
3772
3773
3774
3775
3776
3777
3778
3779
3780
3781
3782
3783
3784
3785
3786
3787
3788
3789
3790
3791
3792
3793
3794
3795
3796
3797
3798
3799
3800
3801
3802
3803
3804
3805
3806
3807
3808
3809
3810
3811
3812
3813
3814
3815
3816
3817
3818
3819
3820
3821
3822
3823
3824
3825
3826
3827
3828
3829
3830
3831
3832
3833
3834
3835
3836
3837
3838
3839
3840
3841
3842
3843
3844
3845
3846
3847
3848
3849
3850
3851
3852
3853
3854
3855
3856
3857
3858
3859
3860
3861
3862
3863
3864
3865
3866
3867
3868
3869
3870
3871
3872
3873
3874
3875
3876
3877
3878
3879
3880
3881
3882
3883
3884
3885
3886
3887
3888
3889
3890
3891
3892
3893
3894
3895
3896
3897
3898
3899
3900
3901
3902
3903
3904
3905
3906
3907
3908
3909
3910
3911
3912
3913
3914
3915
3916
3917
3918
3919
3920
3921
3922
3923
3924
3925
3926
3927
3928
3929
3930
3931
3932
3933
3934
3935
3936
3937
3938
3939
3940
3941
3942
3943
3944
3945
3946
3947
3948
3949
3950
3951
3952
3953
3954
3955
3956
3957
3958
3959
3960
3961
3962
3963
3964
3965
3966
3967
3968
3969
3970
3971
3972
3973
3974
3975
3976
3977
3978
3979
3980
3981
3982
3983
3984
3985
3986
3987
3988
3989
3990
3991
3992
3993
3994
3995
3996
3997
3998
3999
4000
4001
4002
4003
4004
4005
4006
4007
4008
4009
4010
4011
4012
4013
4014
4015
4016
4017
4018
4019
4020
4021
4022
4023
4024
4025
4026
4027
4028
4029
4030
4031
4032
4033
4034
4035
4036
4037
4038
4039
4040
4041
4042
4043
4044
4045
4046
4047
4048
4049
4050
4051
4052
4053
4054
4055
4056
4057
4058
4059
4060
4061
4062
4063
4064
4065
4066
4067
4068
4069
4070
4071
4072
4073
4074
4075
4076
4077
4078
4079
4080
4081
4082
4083
4084
4085
4086
4087
4088
4089
4090
4091
4092
4093
4094
4095
4096
4097
4098
4099
4100
4101
4102
4103
4104
4105
4106
4107
4108
4109
4110
4111
4112
4113
4114
4115
4116
4117
4118
4119
4120
4121
4122
4123
4124
4125
4126
4127
4128
4129
4130
4131
4132
4133
4134
4135
4136
4137
4138
4139
4140
4141
4142
4143
4144
4145
4146
4147
4148
4149
4150
4151
4152
4153
4154
4155
4156
4157
4158
4159
4160
4161
4162
4163
4164
4165
4166
4167
4168
4169
4170
4171
4172
4173
4174
4175
4176
4177
4178
4179
4180
4181
4182
4183
4184
4185
4186
4187
4188
4189
4190
4191
4192
4193
4194
4195
4196
4197
4198
4199
4200
4201
4202
4203
4204
4205
4206
4207
4208
4209
4210
4211
4212
4213
4214
4215
4216
4217
4218
4219
4220
4221
4222
4223
4224
4225
4226
4227
4228
4229
4230
4231
4232
4233
4234
4235
4236
4237
4238
4239
4240
4241
4242
4243
4244
4245
4246
4247
4248
4249
4250
4251
4252
4253
4254
4255
4256
4257
4258
4259
4260
4261
4262
4263
4264
4265
4266
4267
4268
4269
4270
4271
4272
4273
4274
4275
4276
4277
4278
4279
4280
4281
4282
4283
4284
4285
4286
4287
4288
4289
4290
4291
4292
4293
4294
4295
4296
4297
4298
4299
4300
4301
4302
4303
4304
4305
4306
4307
4308
4309
4310
4311
4312
4313
4314
4315
4316
4317
4318
4319
4320
4321
4322
4323
4324
4325
4326
4327
4328
4329
4330
4331
4332
4333
4334
4335
4336
4337
4338
4339
4340
4341
4342
4343
4344
4345
4346
4347
4348
4349
4350
4351
4352
4353
4354
4355
4356
4357
4358
4359
4360
4361
4362
4363
4364
4365
4366
4367
4368
4369
4370
4371
4372
4373
4374
4375
4376
4377
4378
4379
4380
4381
4382
4383
4384
4385
4386
4387
4388
4389
4390
4391
4392
4393
4394
4395
4396
4397
4398
4399
4400
4401
4402
4403
4404
4405
4406
4407
4408
4409
4410
4411
4412
4413
4414
4415
4416
4417
4418
4419
4420
4421
4422
4423
4424
4425
4426
4427
4428
4429
4430
4431
4432
4433
4434
4435
4436
4437

De la bun
permanentele
Dunarii nu s-
grafice clare,
sele.

Cu o ușoare
năre, strălucire
easi :

— La s apr
0,50—0,60 m
getatio.

0,30 m steril

Stratul de
La bază
lovans de ru
rice

Fig. 3. Ostrovu Mare-Portile de Fier.
o distanță de pământ și nisip; 2 vatră' de lucru
(C 2). Datele acestui fapt și poate condiții
lor depășite de lucru nu am putut stabili

СТОИ

1968

...și cu forme
și foarte lungi,
repează apăsă
scil, datorat în
pregătirii ve
trii în ameste

ai răspîndit și
dimensiuni mo-
rta, curbată spre
razată spre ex-
tă spre exterior
din contextu
îngrijire a su-
nui lustru gâl-
și la exterior

a avea și co-
nalia, cu gita

armintul cu scheletul stînd pe o bancă
de tip Schela Cladovei de la km 875.

Fig. 3. Ostrovu Mare-Portile de Fier. 1 mormintul cu scheletul stînd pe o bancă de pămînt și nisip; 2 vatră de locuință de tip Schela Cladovei de la km 875.

NOTE

¹ La lucrările de la km 873 au participat profesora Constanța Boroneanț și studentul N. Șoancă.

² V. Boroneanț, G. Crăciunescu, I. Stingă, în *Materiala și cercetări de arheologie*, Oradea, 1979, p. 17-19.

³ V. Boroneanț, *Dacia*, N.S., 17, 1973, p. 25-26.

⁴ Dragoslav Srejović, *Letica Zagorka*, Vlasac I., *Arheologija* Beograd, 1978.

⁵ V. Boroneanț, G. Crăciunescu, I. Stingă, *op. cit.*, p. 18.

⁶ V. Boroneanț, *SCIA*, 19, 1972, p. 109-115.

⁷ Identificarea monedelor de la Ostrovu Mare o datorăm lui O. Iliescu de la Cabinetul Numismatic al Academiei R.S.R. și lui E. Oberländer de la Muzeul de istorie și arheologie din Tulcea, cărora le mulțumim.

⁸ A se vedea și raportul prezentat de colegul G. Crăciunescu asupra locuirii feudale.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DE SAUVETAGE DE OSTROVU MARE — PORTES DE FER

RÉSUMÉ

A Ostrovul Mare, dans le cadre du chantier archéologique de Portes de Fer II on a continué les travaux concernant l'épipaléolithique, aux kilomètres fluviaux 873 et 875.

Au kilomètre 873 on a exécuté les travaux vers le sud et on y a découvert plusieurs habitations épipaléolithiques de type Schela-Cladovei. Tout à

fait intéressante est l'habitation du premier niveau, qui possédait un âtre circulaire pavé de pierres de rivière. On a découvert aussi une habitation datant du VII-e ou du VIII-e siècle de notre ère ayant un four taillé en pierre de rivière.

Au kilomètre 875 on a trouvé des habitations et un riche inventaire appartenant à la Culture Schela-Cladovei. Tout particulier c'est le fait qu'au troisième niveau supérieur qui contient de même de la céramique, on a retrouvé des outils et des armes en silex taillé et en pierre polie, spécifiques au néolithique, de type Criș. On y a identifié aussi deux huttes du XIII-e ou du XIV-e siècle, qu'on n'a pas fouillées. A la surface, on a récupéré deux monnaies byzantines coupées, datées 1204-1261 à l'époque de la chute de Constantinople sous les croisés. Dans le cimetière du même temps, on a découvert un tombeau ayant un squelette assis sur un banc de terre, rituel d'enterrement réservé aux évêques. Au dessus on a trouvé une monnaie de la même époque.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Ostrovu Mare-Portile de Fier. 1 foyer d'habitation de la couche épipaléolithique I du km. 875 ; 2 foyer d'habitation du km. 873, niveau appartenant à la civilisation Schela Cladovei.

Fig. 2. Ostrovu Mare-Portile de Fier. Armes et outils appartenant à la civilisation Schela Cladovei : 1-3 poignards en os découvertes au km. 873 ; 4-5 points de flèche en os de km. 873 ; 6-7 binette en corne de cerf de km. 873 ; 8 poignard en os de km. 875.

Fig. 3. Ostrovu Mare-Portile de Fier. 1 tombe à squelette assis sur un banc de terre et sable ; 2 foyer d'habitation de type Schela Cladovei du km. 875.